26/02/2023

Ο παγκόσμιος πληθυσμός θα αυξάνεται έως το 2050

/ Επικαιρότητα

Ο παγκόσμιος πληθυσμός θα αυξάνεται αργά και σταθερά, σύμφωνα με το «ενδιάμεσο» σενάριο των προβολών των Ηνωμένων Εθνών. Ο ρυθμός αύξησής του που έφτασε το μέγιστο (πάνω από 2% ετησίως) πριν από εξήντα χρόνια, μειώθηκε στο μισό (0,9 %) το 2022 και θα συνεχίσει να μειώνεται μέχρι την πιθανή σταθεροποίησή του στα τέλη του αιώνα.

Η **επιτάχυνση της αύξησής του τους τελευταίους δύο αιώνες** οφείλεται στη διαδοχική είσοδο διαφορετικών περιοχών στη δημογραφική μετάβαση, οι υψηλότεροι δε ρυθμοί καταγράφονται σε μια περίοδο που η γονιμότητα είναι ακόμα υψηλή σε όλες τις χώρες του «Νότου» (5 έως 7 παιδιά ανά γυναίκα κατά μέσο όρο), ενώ η **θνησιμότητα** έχει αρχίσει ήδη να περιορίζεται.

Πρόκειται για στοιχεία που περιλαμβάνονται στο 44ο τεύχος της σειράς «Demo

News» με θέμα «Ο πληθυσμός του πλανήτη και της Κίνας στον ορίζοντα του 2050», ένα ψηφιακό δελτίο του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας, στο οποίο οι συγγραφείς (ο καθ. Βύρων Κοτζαμάνης και ο μεταδιδάκτορας Γεώργιος Κοντογιάννης), παρουσιάζουν και σχολιάζουν τα αποτελέσματα των πρόσφατων προβολών (2022) των Ηνωμένων Εθνών.

Η **επιβράδυνση των ρυθμών αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού** αναφέρουν πως **οφείλεται** στο ότι η **γονιμότητα** άρχισε να μειώνεται πολύ γρήγορα σε πολλές χώρες της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής τις δεκαετίες του 1960 και του 1970, και στη συνέχεια, με αργότερους όμως ρυθμούς, στην Αφρική. Παρολαυτά, αυτό δεν απέτρεψε την ταχεία αύξηση του πληθυσμού, λόγω της αδράνειας των δημογραφικών φαινομένων (όσο νεότερος είναι ένας πληθυσμός, ακόμη και αν τα ζευγάρια κάνουν όλο και λίγο λιγότερα παιδία, ο συνολικός αριθμός γεννήσεων παραμένει υψηλός).

Η πορεία της **Αφρικής**, ειδικότερα δε ιδιαίτερα της Υποσαχάριας, διαφοροποιείται σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες από τις αντίστοιχες πορείες της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής, καθώς η πτώση της γονιμότητας σε ένα μεγάλο τμήμα της ηπείρου αυτής ήταν -και παραμένει- σχετικά αργή ενώ, η ήπειρος αυτή έχει ακόμη έναν πολύ νεανικό πληθυσμό (η διάμεσος ηλικία σήμερα είναι 17,6 έτη στην υπο-Σαχάρια και 18,6 έτη σύνολο της Αφρικής, έναντι 41,7 ετών στην Ευρώπη). Ο πληθυσμός δε της υπο-Σαχάριας Αφρικής θα μπορούσε ακόμη και να διπλασιασθεί μέχρι το τέλος του αιώνα (από 1,1 δισ. σήμερα σε 2,1 δισ. το 2050 και σε 3,4 δισ. το 2100 με αποτέλεσμα ενώ σήμερα, ζει στην Αφρική 1 στους 6 κατοίκους του πλανήτη, η αντίστοιχη αναλογία να ανέλθει το 2050 σε 1 στους 4 (και πιθανότατα πάνω από 1 στους 3 το 2100.

Σε αντίθεση με την Αφρική, ο πληθυσμός της **Ευρώπης** όχι μόνον δεν θα αυξηθεί, αλλά αντιθέτως θα μειωθεί τις επόμενες δεκαετίες (απο746 εκατ. το 2021 στα 704 εκατ. το 2050), με αποτέλεσμα, ενώ το 1950 ο πληθυσμός της «γηραιάς ηπείρου» αποτελούσε το 22% του παγκόσμιου πληθυσμού, να αποτελεί σήμερα μόνον το 9,5%, και μόλις το 7,3% το 2050 (αυτός δε της Ελλάδας από 1,41% του ευρωπαϊκού πληθυσμού το 2021, το 1,3% το 2050).

Όσον αφορά την **Κίνα**, ο πληθυσμός της αυξήθηκε από τα 539 εκατ. το 1950 σε 1,426 δισ. το 2021 πολλαπλασιαζόμενος 2,6 φορές, όταν ο παγκόσμιος πληθυσμός την ίδια περίοδο πολλαπλασιάστηκε επί 3,2. Η Κίνα που ήταν -και παραμένει η πολυπληθέστερη χώρα της γης (22 στους 100 κάτοικους του πλανήτη το 1950 και 18 στους 100 σήμερα ζουν σε αυτήν), πολύ σύντομα θα παραχωρήσει τα πρωτεία στην Ινδία καθώς ο πληθυσμός της θα μειώνεται συνεχώς. Η χώρα αυτή

ταυτόχρονα, εξαιτίας της γρήγορης μείωσης της θνησιμότητας μετά το 1965 και της γονιμότητας μετά το 1969-1970, έχει ήδη -και θα συνεχίσει να έχει- και μια εξαιρετικά γρήγορη αύξηση των ατόμων 65 ετών και άνω που θα της θέσει σύντομα πλήθος προβλημάτων, καθώς ο χρόνος προετοιμασίας της για την αντιμετώπιση της δημογραφικής γήρανσης, σε αντιδιαστολή με αυτόν που είχαν -και έχουν- στην διάθεση τους οι ευρωπαϊκές χώρες είναι περιορισμένος.

Μιλώντας στο Αθηναϊκό -Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων **ο καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Βύρων Κοτζαμάνης**, αναφέρει ότι «το μέγεθος του παγκόσμιου πληθυσμού είναι σε μεγάλο βαθμό γνωστό καθώς οι δημογραφικές προβλέψεις είναι σχετικά ασφαλείς για τα επόμενα τριάντα χρόνια. Οι προβολές αυτές είναι αρκετά ρεαλιστικές καθώς οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που θα ζήσουν τότε έχουν ήδη γεννηθεί, γνωρίζουμε το πλήθος αυτών που ζουν σήμερα και μπορούμε να εκτιμήσουμε χωρίς ιδιαίτερο σφάλμα και το πλήθος αυτών που θα πεθάνουν, ενώ ο αριθμός των γεννήσεων που θα προστεθούν μπορεί επίσης να εκτιμηθεί καθώς οι γυναίκες που θα φέρουν στον κόσμο τα παιδιά τους τα επόμενα 25-30 χρόνια έχουν ήδη γεννηθεί. Ο πληθυσμός του πλανήτη μας είναι άνισα κατανεμημένος σήμερα, και θα παραμείνει, με μόνη διαφορά την ταχύτητα μετατόπισης του κέντρου βάρους στην Αφρική. Η ανθρωπότητα δεν θα αποφύγει και την αύξηση κατά 2 δισεκατομμύρια τα επόμενα τριάντα χρόνια, λόγω της δημογραφικής αδράνειας που κανείς δεν μπορεί να αποτρέψει.

Το πραγματικό όμως ερώτημα, από το οποίο εξαρτάται μακροπρόθεσμα η επιβίωση του ανθρώπινου γένους, δεν είναι τόσο το πλήθος όσο ο τρόπος ζωής. Ακόμη και σήμερα που είμαστε 8 δισ., αν όλοι υιοθετούσαν το μοντέλο (βλ. κατανάλωση) των πλέον ανεπτυγμένων χωρών, οι διαθέσιμοι πόροι θα εξαντλούνταν σε λίγες δεκαετίες και η ζωή στη Γη θα γινόταν μη βιώσιμη (ενδεικτικά και μόνον θα σας αναφέρω ότι τα 6,7 από τα 8 δισεκατομμύρια του παγκόσμιου πληθυσμού " επιβαρύνουν" το 2022 τον πλανήτη λιγότερο από τα 1,3 δισεκατομμύρια κάτοικων των πλούσιων χωρών). Οφείλουμε έτσι από τώρα, να σκεφθούμε με ποιους τρόπους μπορούμε αφενός μεν να βελτιώσουμε το επίπεδο διαβίωσης του μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού της Γης περιορίζοντας ταυτόχρονα τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, αφετέρου δε να διατηρήσουμε την ευημερία του μικρότερου τμήματός του μειώνοντας το οικολογικό του αποτύπωμα».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ